

Základní škola sv. Voršily v Olomouci
Aksamitova 6, 772 00 Olomouc

ČESKÉ FILMOVÉ POHÁDKY

Závěrečná práce

Autor: Klára Polanská, Hedvika Danišová

Třída: IX

Vedoucí práce: Mgr. Lucie Švestková

Olomouc 2013

OBSAH

ÚVOD	3
KAPITOLA I – Historie	4
1 Počátek filmografie u nás	4
2 První česká pohádka	4
3 Pohádky za komunismu (propaganda)	5
KAPITOLA II – Exteriéry a interiéry	6
KAPITOLA III – Kostýmy	8
KAPITOLA IV – Velké osobnosti české filmové scény	9
1 Režiséři	9
2 Herci	11
3 Hudební skladatelé	13
ZÁVĚR	15
POUŽITÁ LITERATURA	16
RESUMÉ	17

ÚVOD

České pohádky neodmyslitelně patří k naší kultuře, přesto si však myslíme, že jim není kladena taková pozornost, jakou by si zasloužily. Původně jsme se chtěly zaměřit na filmy všeobecně, ale jelikož je to moc rozsáhlé téma, vybraly jsme si české pohádky. K mnoha z nich jsme si vybudovaly vztah a provázejí nás už od dětství.

V této práci bychom chtěly rozebrat některá témata, jako jsou např. nám nejmilejší herci, herečky, režiséři a hudební skladatelé, místa natáčení, pohádky za komunismu a jiné. Naším cílem je také přiblížit vám některé zajímavosti, které se vzniku těchto děl týkají.

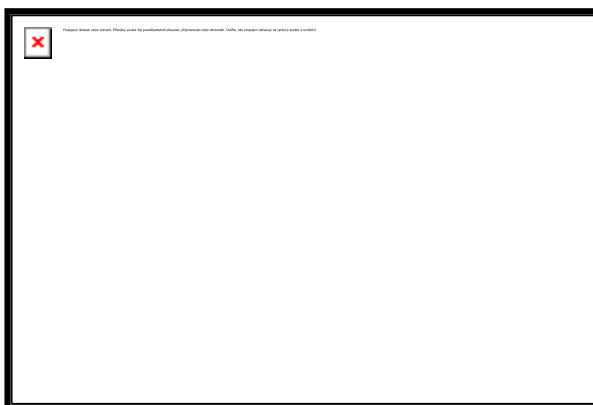
Nejdříve si ale položme otázku: Co to pohádka vlastně je? My jsme jako pohádky uvedly příběhy, ve kterých se vyskytují draci, princezny a princové nebo nějaké kouzelné předměty a kde dobro vítězí nad zlem. Pohádky se často točí podle knižní předlohy (třeba pohádky Karla Jaromíra Erbena) a většinou se odehrávají někdy ve středověku a hlavním hrdinou je princ, princezna, případně nebojácný kuchtík. Proto si nemyslíme, že by komunistické filmy, jako třeba *Létající Čestmír*, kde si nějaký usoplený kluk létá po betonové Praze, měly patřit mezi pravé a nefalšované pohádky.

KAPITOLA I – Historie

1 Počátek kinematografie u nás

Záhy po úspěšné prezentaci bratří Lumierových (jedni z 1. Filmových tvůrců) v Paříži se film objevil i u nás – poprvé roku 1896 v Karlových Varech a v Praze. Roku 1897 americká filmová společnost natáčela v Hořicích na Šumavě tradiční představení Pašijových her.

Historii prvních českých filmových pokusů, popsal režisér Jiří Menzel ve svém filmu *Báječní muži s klikou*.

2 První česká pohádka

Pohádka *Císařův pekař a pekařův císař* byla natočena již v roce 1951. Hlavními hrdiny jsou pekař Matěj a císař Rudolf II. Císař je vášnivý sběratel uměleckých děl a obdivovatel alchymie a krásných žen, ale ze všeho nejvíce touží po elixíru mládí a po golemovi. Jeho bratr Matyáš, který usiluje o trůn, se spojí s nejvyššími dvořany a komořím Langem proti císaři. Shodou náhod dojde k záměně pekaře Matyáše s císařem. Chytrý pekař se ujme vlády a v království nastolí pořádek.

Původně měl film režírovat Jiří Krejčík, ale nakonec se režie ujal Martin Frič. Kostýmy vytvářel umělec Jiří Trnka. Jan Werich hrál dvojroli.

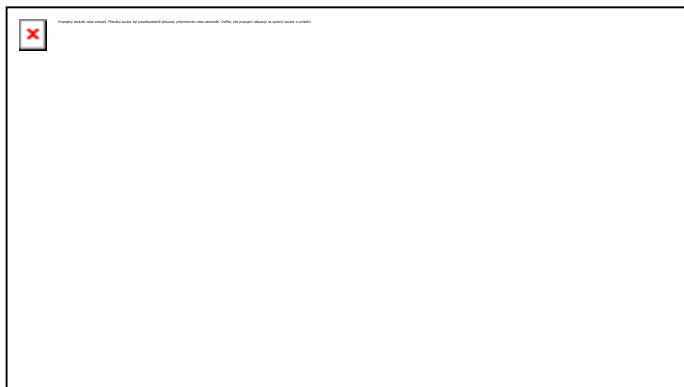
Zajímavosti:

- „Film byl natočen barevně, jelikož měl sloužit k exportu do ciziny.
- Ve Finsku byl povolen od 12 let, v Austrálii jej směli sledovat pouze dospělí.
- Když se Jan Werich pohádal s původním režisérem Krejčíkem, před celým štábem mu řekl: „Jste tak blbej, že ani nemůžete pochopit, jak jste vlastně blbej.“
- Jan Werich se při natáčení koupelové scény nebezpečně poranil.
- Architekt Jan Zázvorka zabloudil cestou na chalupu Jana Wericha v šumavských silničkách a byl zadržen pohraniční hlídkou. Skici ke golemovi a ministerský dopis pro Wericha, jež měl u sebe, považovali vojáci za podezřelé, a tak ho doprovodili až na Werichovu chalupu. ¹

3 Pohádky za socialismu a komunismu (propaganda)

Od 60. let se postupně začínala rozvíjet televize, televizní přijímače se dostávaly postupně do všech domácností. Velké svátky, jako např. Vánoce, státní svátky,... byly spojeny s vysíláním pohádek, a tak lidé přestali poslouchat pohádky z rozhlasů a lidových vyprávění a začínali sledovat, nejen pohádky, ve svých domácnostech.

V době komunismu vznikla také velmi známá pohádka Obušku z pytle ven od režiséra Jaromíra Pleskota. V této pohádce si zahrál hlavní roli Ladislav Pešek, chudého muzikanta. V této pohádce je znázorněna zloba a závist, ale dobro a spravedlnost vždycky zvítězily jako ve většině pohádek.

¹ Zdroj: <http://www.csfd.cz/film/3094-cisaruv-pekar-a-pekaruv-cisar/zajimavosti/>

KAPITOLA II – Exteriéry a interiéry

Atmosféru pohádek dokreslují zámky, hrady, jeskyně, chalupy atd. Většina z nich se nedá napodobit nikde ve studiu, a proto režiséři hledají co nejkrásnější, nejhonosnější nebo nejstrašidelnější prostředí v přírodě a jako kulisy používají doopravdivé budovy. Tady jsou ty nejzajímavější a nejpoužívanější:

- 1) **Adršpašsko-Teplické skály** – jedná se o největší skalní město ve Střední Evropě. Stále zde můžete nalézt zapomenuté „drahé kameny“ z pohádky Třetí princ. Mimo jiné se zde natáčel i první díl Narnie.
Filmy: Princ a Večernice, Třetí princ, Z pekla štěstí 2, Peklo s princeznou aj.
- 2) **Zámek Průhonice** – původně se jedná o gotický hrádek, s řadou přestaveb však získal původní podobu.
Filmy: Koloběžka první, Kouzelný měšec, Princezna se zlatou hvězdou na čele, S čerty nejsou žerty, Třetí princ, Tři veteráni aj.
- 3) **Kopicův statek** – je to roubený statek. V údolí pod ním jsou vytesány reliéfy, zobrazující výjevy z českých dějin
Filmy: Nesmrtelná teta, Princ Bajaja, Princ a Večernice aj.
- 4) **Hrad Křivoklát** – je to jeden z nejstarších královských hradů, který sloužil jako reprezentační sídlo.
Filmy: Anděl Páně, Honza málem králem, Jak se budí princezny, Sůl nad zlato, Škola princů, Třetí princ, Tři veteráni aj.
- 5) **Zámek Ploskovice** – zámek pochází z 9. Století, postupně byl upraven pro Fridricha V. Habsburského
Filmy: Čertova nevěsta, Deváté srdce, Jak si zasloužit princeznu, Jezerní královna, Princ a Večernice aj.

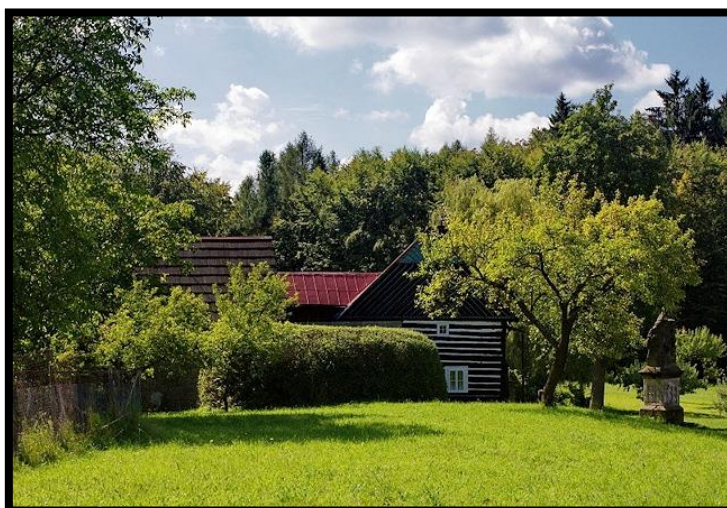
1) Adršpaško-Teplické skály

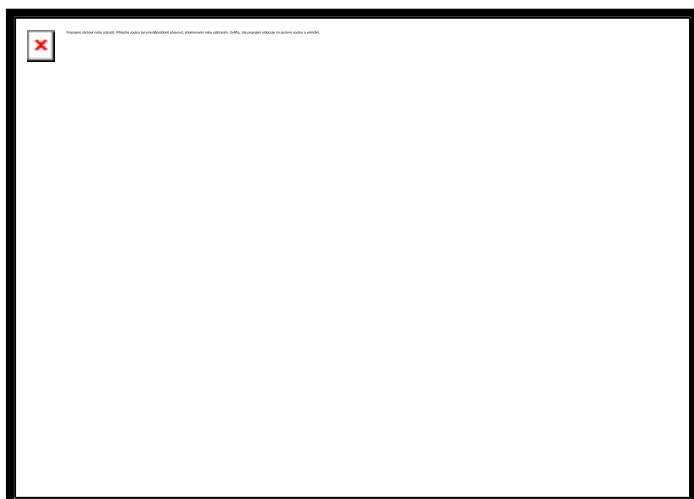
2) zámek Průhonice

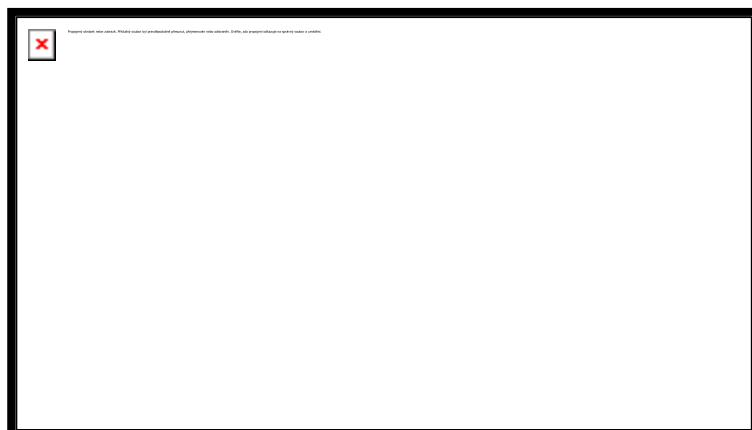
3) Kopicův statek

4) hrad Křivoklát

5) zámek Ploskovice

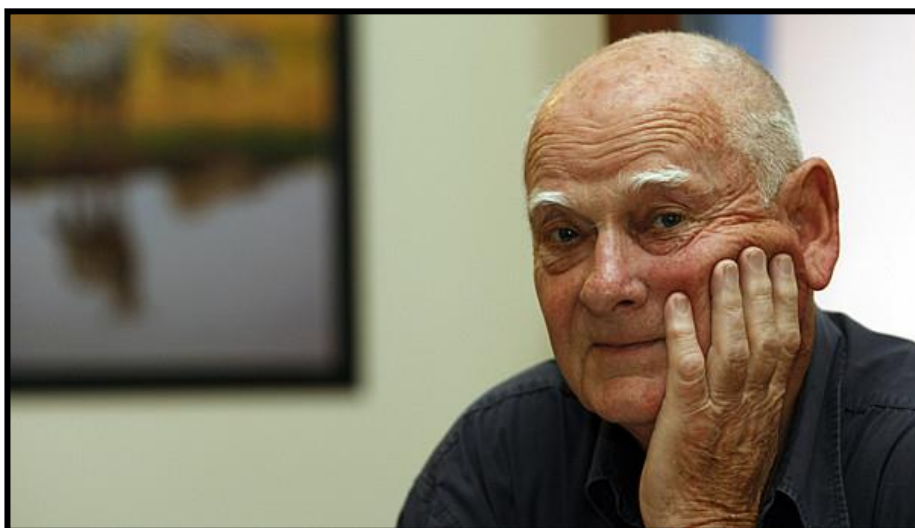

KAPITOLA III – Kostýmy

Kostýmy, které mají herci na sobě, velmi ovlivňují autentičnost filmu a celkového vzhledu. Lidé vychvalují režiséry, herce a scénáristy za skvěle odvedenou práci, nebo kritizují za špatně odvedenou práci, ale úsilí, vynaložené na výrobu kostýmů, moc lidí neocení.

S výrobou kostýmů je velká práce, a proto se po dokončení natáčení nelikvidují, ale ukládají se do sbírek, ze kterých v současné době vzniká mnoho výstav. U nás asi největším výrobcem kostýmů a rekvizit je studio Barrandov. Podílí se na vzniku mnoha českých pohádek a filmů. Ve svých sbírkách má přes 260 tisíc kostýmů, vlasenek a dalších rekvizit.

Theodor Pištěk je známý český umělec, výtvarník a scénograf. Mimo jiné vytváří také filmové kostýmy. Získal Oscara a také cenu César za film Amadeus a Valmont. Vytvořil např. kostýmy k pohádce Princ a Večernice od režiséra Václava Vorlíčka.

KAPITOLA IV – Velké osobnosti české filmové scény

1 Režiséři

Bez režiséra by film nebyl film. Režisér se podílí na vývoji celého filmu. Je to nejdůležitější člověk od filmu. Mezi nejznámější režiséry patří například:

Zdeněk Svěrák

Narodil se 28. března 1936 v Praze.

Je to spisovatel, textař a filmový a divadelní herec a režisér. Vystudoval vysokou pedagogickou školu v Praze, řemeslo však vykonával pouze čtyři roky. Poté nějakou dobu působil v českém rozhlase, kde měl pořad U pavouka. Jeho další místo bylo ve studiu Barrandov, kde zastával roli scénáristy.

Má dvě děti, dceru Hanu a syna Jana, který se stejně jako on vydal na filmovou dráhu (spolu vytvořili např. pohádku „Kuky se vrací“). S kolegou Jaroslavem Uhlířem vedou Vánoční televizní pořad „Škola zpěvu“. Jsou oba skvělí hudebníci a za své výtvořky si odnesli mnoho ocenění a jejich písničky se staly klasickým repertoárem trampů a skautů.

Zdeněk Svěrák je také jeden ze spoluobjevitelů Génia Jára Cimrmana.

Jiří Strach

Narodil se 29. září 1973 v Praze.

I přes jeho poměrně nízký věk je velmi známý a uznávaný. Vystudoval FAMU – obor hraná režie. Ale věnuje se taky občas i herectví, i když lépe se cítí v roli režiséra. Už v jedenácti letech jsme ho mohli vidět ve filmu Vyhrávat potichu, kde obsadil jen malou roli. Je

autorem velmi známé pohádky Lotrando a Zubejda, ve které si zahrál dokonce hlavní roli Lotranda. Dalším významným dílem byla také pohádka Anděl Páně, která vznikla v roce 2005 a získala si velkou přízeň diváků. Je ženatý, jeho

manželkou se stala v roce 2006 Magdalena Stupková.

Mezi další významné režiséry patří také např.:

Zdeněk Troška:

Filmografie: Nejkrásnější hádanka, Z pekla štěstí, Princezna ze mlejna, O princezně Jasněnce a létajícím ševci aj.

Václav Vorlíček:

Filmografie: Tři oříšky pro Popelku, Jak se budí princezny, Princ a Večernice, Pták ohnivák aj.

Bořivoj Zeman:

Filmografie: Pyšná princezna, Byl jednou jeden král, Honza málem krále, Šíleně smutná princezna aj.

2 Herci

Herec se stává nedílnou součástí filmu. Když vzpomínáte na film, vybavíte si herce a naopak. Podle herce hodnotíte film. Vybraly jsme pár nejznámějších:

Vladimír Menšík

Narodil se 9. Října 1929 v Ivančicích. Byl to moderátor a bavič. Vystudoval průmyslovou školu, poté ale přitíhl k divadlu. Na druhý pokus se dostal na JAMU. V divadle také příliš dlouho nepůsobil a přešel k filmu a účinkování v televizních pořadech, což mu vydrželo až do jeho smrti v roce 1988. Byl to silný astmatik, kuřák a alkoholik, což ho úplně zdecimovalo. Za svého života měl dvě manželky a zůstaly po něm čtyři děti, dcera Martina se stala po otcově vzoru také herečkou. Jeho syn Petr vede Kavárnu Vladimíra Menšíka v Brně.

Libuše Šafránková

Narodila se 7. Června 1953 v Brně. Už od dětství se věnovala herectví, navštěvovala různé dramatické kroužky a vystupovala také v divadle. Vystudovala hereckou konzervatoř v Brně. Její první velká filmová role byla Barunka z filmu Babička, který režíroval Antonín Moskalyk. Dodnes je to velmi proslulá herečka, kterou si lidé pamatují hlavně z filmu Tři oříšky pro Popelku, kde se ukázala v hlavní roli Popelky jako skvělá a nadaná herečka. Je vdaná za Josefa Abraháma a má mladší sestru Miroslavu Šafránkovou, která se také občas objevuje v různých filmech jako herečka.

Pavel Trávníček

Narodil se 26. Října 1950 v Konicích nedaleko Prostějova.

Už od dětství navštěvoval hodiny klavíru a trubky neboť se narodil do hudební rodiny, jeho otec hrál na housle a sestra je až dodnes učitelka hudby. Vystudoval JAMU v Brně. Jeho první rolí byl princ v pohádce Tři oříšky pro Popelku, kde si stejně jako Libuška Šafránková, získal spoustu Fanynek a obdivovatelů. Kvůli jeho moravskému přízvuku musel

být v této pohádce dabován, avšak postupem času se vypracoval i na dabéra. Většinou se objevoval v rolích princů např. Třetí princ, O štěstí a kráse, O brokátové růži a slavíku z perleti a jiné. Má dva syny, Adama a Pavla.

Jiřina Bohdalová

Narodila se 3. května 1931 v Praze. Vystudovala DAMU a začínala v divadle ABC. Poté nějakou dobu působila v divadle Na Vinohradech. Často se objevuje v dětských večerníčcích a pohádkách (namluvila např. známého Rákosníčka) a vystupuje v mnoha televizních pořadech. Pravidelně bývá navrhována na cenu Týtý. Její dcerou je známá herečka Simona Stašová.

Mezi další významné herce patří také např.:

Jiří Sovák:

Filmografie: Žabí princ, Jak se budí princezny, Dařbuján a Pandrhola aj.

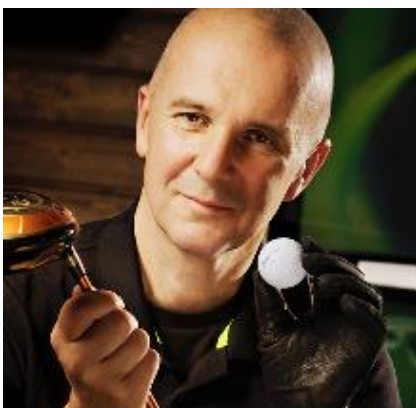
Milena Dvorská:

Filmografie: Z pekla štěstí, O Popelákovi, Jak se budí princezny aj.

3 Hudební skladatelé

Atmosféru filmu podkresluje chytlavá hudba, složená na míru pro divákovy uši.

Ondřej Soukup

Narodil se 2. Května 1951 v Praze.

Vystudoval konzervatoř a poté začal hrát v různých kapelách na baskytaru. Začátkem 80. let se ale postupně začínal více věnovat skládání hudby. Byl členem poroty v první i druhé řadě soutěže Česko hledá superstar a poté také soutěže X-factor. Je ženatý s herečkou Gabrielou

Osvaldovou, se kterou skládal také nějaké písničky, a mají spolu syna Františka. Mezi jeho nejznámější skladatelskou pohádkovou filmografií patří Pták Ohnivák, Jezerní královna nebo Nevěsta s velkýma nohama.

Jaroslav Uhlíř

Narodil se 14. Zář 1945 v Praze. Začínal ve skupině Faraon, poté působil ve studiu Českého rozhlasu, kde se setkal se Zdeňkem Svěrákem, se kterým dodnes spolupracuje. Uhlíř má na kontě např. známou písničku Severní vítr a je také autorem písní ve filmu Ať žijí duchové.

Mezi další významné skladatele patří také např.:

Miloš Krkoška:

Skladatelská filmografie: Čertova nevěsta, Nejkrásnější hádanka, Princezna ze mlejna aj.

Jiří Srnka:

Skladatelská filmografie: Dařbuján a Pandrhola, Hrátky s čertem aj.

Karel Svoboda:

Skladatelská filmografie: Z pekla štěstí, Jak se budí princezny, Tři oříšky pro Popelku aj.

ZÁVĚR

Cílem každého režiséra je vytvořit pohádku takovou, která by se nám vtiskla do paměti, jako například Tři oříšky pro Popelku, Císařův pekař, pekařův císař apod. V dnešní době pohádky zaujímají důležité místo nejen mezi mladšími, ale také mezi staršími generacemi, neboť je vnímají jako návrat do svého dětství.

V dnešní době jsou na pohádky kladeny stále větší nároky, autoři musí pořád vymýšlet nová témata, nové děje a nové způsoby natáčení, aby se pro diváky stala pohádka co nejzajímavější. Pohádky jsou vytlačovány americkými seriály a filmy, které dětem nabízí akčnější a pro mládež zajímavější pohled na svět.

Velmi populární jsou v současné době tzv. „muzikálové“ pohádky, jejíž hudba se vtiskne lidem do paměti a stane se hitem.

Vytváření této práce na nás určitě mělo dobrý dopad, během jejího vzniku jsme se seznámily s mnoha zajímavostmi, co se českých filmových pohádek týče a viděly jsme spolu několik velmi zajímavých filmů, které pro nás byly úplnou novinkou.

POUŽITÁ LITERATURA

- www.zena.centrum.cz
- www.krivoklat.cz/titulni-strana-1/
- www.kudyznudy.cz
- www.adrspach.cz/skaly/
- www.skaly-adrspach.cz/
- zivotopis.osobnosti.cz
- www.barrandov.cz
- www.wikipedia.cz
- www.csfd.cz
- <http://www.czech.cz>
- <http://www.citarny.cz>

RESUMÉ

This work is about a Czech fairy tales from the communist era to the present. We indicate also some attractions of the oldest Czech fairy tale Pekařův císař - císařův pekař We talked about known actors Z. Svěrák and J. Strach, composers V. Menšík, P. Trávníček, L. Šafránková and J. Bohdalová and directors O. Soukup and J. Uhlíř and also about the places where they spun fairy tales – for example Kopic's farm and castle Krivoklát.